

تحلیل ساختار فضایی خانه‌های سنتی ایران با استفاده از روش نحوفضا مطالعه موردی: مقایسه خانه‌های یزد، کاشان و اصفهان

علی اکبر حیدری^{۱*} (نویسنده مسئول)، عیسی قاسمیان اصل^۲، مریم کیایی^۳

^۱ استادیار معماری، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران
^۳ دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۵/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۱۹

چکیده

انعکاس ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی و اعتقادی هر جامعه‌ای در کالبد معماری آن نمود می‌یابد. خانه به عنوان اولین سرپناه بشر، منعکس کننده بیشترین تأثیرات فرهنگی در جوامع مختلف است. لذا چنین به نظر می‌رسد که با تحلیل ساختار فضایی سکونت‌گاه‌های مختلف، می‌توان به تفاوت‌های فرهنگی موجود در آن جوامع پی برد. پژوهش حاضر به منظور بررسی این موضوع به تحلیل و مقایسه ساختار فضایی خانه‌های سنتی در سه شهر یزد، کاشان و اصفهان می‌پردازد و در این خصوص از تکنیک نحوفضا استفاده می‌کند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو ابزار نمودارهای توجیهی و نرم‌افزار Depthmap استفاده شده است. در پارامترهایی چون عمق، اتصال، هم‌پیوندی و دسترسی فیزیکی و بصری تحلیل ویژگی‌های فضایی خانه‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در مرحله اول ۹ خانه از سه شهر مورد نظر انتخاب و در دسته‌بندی‌های یک حیاطه، دو حیاطه و چند حیاطه قرار گرفتند. در گام دوم نمودارهای توجیهی مربوط به هر کدام از نمونه‌های انتخابی ترسیم شد. در مرحله سوم با تحلیل گراف‌ها و نیز بررسی نرم‌افزاری نمونه‌های مورد نظر، ساختار فضایی و الگوی چیدمان آنها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که به‌رغم استفاده از الگوی ثابت درون‌گرا در خانه‌های هر سه شهر، تفاوت‌هایی در نظام فضایی و الگوی چیدمان فضا در خانه‌های ساخته شده در این شهرها وجود دارد. از جمله این تفاوت‌ها می‌توان به وجود عمق فضایی بیش‌تر، نفوذپذیری کم‌تر و در عین حال تفکیک‌پذیری بیش‌تر بین دو حوزه اندرونی و بیرونی در خانه‌های یزد نسبت به خانه‌های کاشان و اصفهان اشاره کرد. چنین به نظر می‌رسد که این تفاوت‌ها نشأت گرفته از ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی ساکنان این شهرها به ویژه میزان اهمیت موضوع حریم و حفظ حریم خصوصی در خانه باشد.

واژگان کلیدی: نحوفضا، ساختار فضایی، چیدمان فضا، خانه‌های سنتی ایران.

Application of Quantitative Methods in Analyzing the Spatial Structure of Iranian Traditional Home Using Space Syntax (Case Study: Comparison of Houses in Yazd, Kashan and Isfahan)

Aliakbar Heidari *

Assistant Prof., Faculty Member of Engineering department, Yasooj University, Yasooj, Iran

* Aliakbar_heidari@yu.ac.ir

Eisa Ghasemian Asl

M.A. Student in Architecture, Yasooj Islamic Azad University, Yasooj, Iran

Maryam kiaee

Ph.D. Student in Architecture, Yasooj Islamic Azad University, Yasooj, Iran

Abstract:

The reflection of the cultural, social, and religious roots of any society is shown in its architectural structure. The house is the first shelter of humanity which reflects the most cultural influences in different societies. Therefore, it seems that by analyzing the spatial structure of different settlements, it can be seen the cultural differences existing in those societies. The present study aims to analyze and compare the spatial structure of traditional houses in three cities of Yazd, Kashan and Isfahan and in this regard it uses space syntax techniques. In order to analyze the data, two explanatory charts and Depthmap software were used. In parameters such as depth, connectivity, association and physical and intuitive access to the analysis of spatial properties of homes have been investigated. In the first stage, nine houses were selected from the three cities and classified in the one courtyard, two courtyard and multiple courtyard. In the second step, for each selected sample descriptive charts were drawn. In the third step, by analyzing the graphs as well as examination of the software samples the spatial structure and their layout pattern were studied. The results of the research showed that despite the use of the introverted constant pattern in the houses of all three cities there are differences in the spatial system and the pattern of space layout in the houses built in these cities. Among these differences can be noted existence of greater spatial depth, less permeability and better separability between the two interior and exterior areas in Yazd houses than the homes of Kashan and Isfahan. It seems that these differences originated from the cultural and social characteristics of the inhabitants of these cities, in particular the importance of the issue of privacy and privacy preservation at home.

Keywords: Space syntax, Spatial Structure, Depthmap software, Space Syntax, Iranian traditional home.